

IZVJEŠTAJ O OCJENI DOKTORSKE DISERTACIJE¹

OPŠTI PODACI I KONTAKT DOKTORANTA

Titula, ime i prezime doktoranta:	mr Nudžejma Cakir
Departman:	Filološke nauke
Studijski program:	Jezik i književnost
Broj indeksa doktoranta:	1108/14
Naslov predložene teme	<i>Jezik i pismo pisanja rada:</i> engleski, latinica
	<i>Bosanski / Srpski</i> Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu
	<i>Engleski</i> The Role of the Second Language in the Process of Social Integration of Refugees and Immigrants from Bosnia and Herzegovina who settled in St. Louis
Naučna oblast prijavljene teme:	Nauka o jeziku

MENTOR

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Mentor:	Prof. dr Amela Lukač Zoranić	Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, Srbija	a.zoranic@uninp.edu.rs
Ostali članovi komisije za ocjenu disertacije:	1. Prof. dr Samina Dazdarević	Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, Srbija	s.dazdarevic@uninp.edu.rs
	2. Doc. dr Kimeta Hamidović	Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, Srbija	kimeta.h@uninp.edu.rs
Broj i datum sjednice Naučno-nastavnog vijeća u okviru koje je formirana Komisija za ocjenu			
Broj i datum sjednice Senata u okviru koje je formirana Komisija za ocjenu	660/21/III/-5 od 14.06.2021. godine.		

Ocjena doktorske disertacije
(ocjena mora sadržati izvorni naučni doprinos)

¹ Molimo Vas da nazovete fajl ovako: Ocjena – Prezime Ime doktoranda.doc
 Ispunjeni obrazac pošaljete u elektronskom i štampanom obliku Centru za doktorske studije.

Na osnovu Odluke Senata Internacionalnog Univerziteta u Novom Pazaru, br. _____ od _____ imenovani smo za članove Komisije za ocjenu i odbranu doktorske disertacije kandidata mr. Nudžejme Cakir pod naslovom:

„Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine nasaljenih u Sent Luisu“.

Nakon detaljnog pregleda i analize dostavljene doktorske disertacije kandidata Nudžejme Cakir, Komisija u sastavu: Prof. dr. Samina Dazdarević, Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, uža naučna oblast Engleski jezik, predsjednik; prof. dr. Amela Lukač - Zoranić, Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, uža naučna oblast Engleska književnost, mentor; i doc. dr Kimeta Hamidović, član; podnosi slijedeći:

IZVJEŠTAJ

O ocjeni doktorske disertacije
kandidata Nudžejme Obralić Cakir

1. PODACI O KANDIDATU

Ime i prezime: Nudžejma Obralić Cakir

2. Zvanje: magistar nauka socijalnog rada

3. Datum i mjesto rođenja, adresa: 08.05.1982. godine u Derventi, ul. Kenan Demirovića, 5., Sarajevo, BiH.

4. Sadašnje zaposlenje, profesionalni status, ustanova: Radni odnosu na Internacionalnom Univerzitetu u Sarajevu, BiH, na mjestu instruktora i predavača engleskog jezika, zasniva 13.09.2010. godine do 20.05.2020. godine.

5. Godina završetka dodiplomskog studija, fakultet i univerzitet: Filozofskim fakultet Univerziteta u Sarajevu, odsjek: Engleskog jezika i književnosti, 2004.

6. Godina završetka magistarskih studija, fakultet i univerzitet: Fakultet Političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, 2009.

7. Naslov magistarske teze i godina odbrane: Uloga socijalnog radnika u process socijalne integracije djece bez roditeljskog starenje u institucijama na području Kantona Sarajevo, 2009.

8. Kretanje u profesionalnom radu:

Kandidatkinja je bila angažovana na Internacionalnom Univerzitetu u Sarajevo, u period u od 2010-2020 na Školi engleskog jezika ELS i odsjeku za Engleski jezik i književnost u svojstvu predavača engleskog jezika. Pored toga, kandidatkinja je ovlaštenu sudski tumač za engleski jezik od strane Ministarstva pravde Federacije BiH, Sarajevo, od 2016.

9. Simpozijumi, konferencije, naučni i naučnoistraživački rad i učešće na seminarima, treninzima:

Kandidatkinja je učestvovala na lokalnim i međunarodnim simpozijima, radionicama i konferencijama. Prezentirala je slijedeće radove:

1. *"The role of Education and Second Language Acquisition in the Process of Refugees' and Immigrants' Integration"* na konferenciji "2018 Kartepe Zirvesi Göç, Mültecilik ve İnsanlık" Kartepe Zirvesi Symposium, Turkey;
2. *"Post-war Generations' Awareness and Knowledge of the Life and Works of Alija Izetbegovic"*, The 1st

International A Luminary A Country Symposium: Alija Izetbegovic and Bosnia-Herzegovina, Gumushane University, Gumushane, Turkey, 2018;

3. *"The Socio-cultural framework of Bosnian community in St. Louis"* u okviru radionice pod nazivom The Current Issues and Challenges of Migrations and Intercultural Relations workshop, Yildiz technical University, Istanbul, Turkey;
4. *"Idioms Usage Frequency and its Role in Teaching and Learning Process at IUS Management, Economics, and International Business and Finance programs."* - The fourth International Conference on Social Sciences;
5. *"Discourse Analysis of Military Coups in the Western Media: A Case of July 15, 2016. International 15 July and Coups Symposium"* na simpoziju "The Kartepe Zirvesi Symposium", Turkey;
6. *"A case study at IUS: Teacher-centered and student-centered approaches in language teaching"*, KFA conference 2016, Zielona Gora university, Poland;
7. *"Five Factor Model Personality Traits and Second Language Learning"* - Second International Conference on English Language, Literature, Teaching and Translation Studies. University of Sarajevo, BiH.
8. *"Intercultural Sensitivity Awareness among IUS Students"* na konferenciji pod nazivom X. European Conference on Social and Behavioral Sciences, Sarajevo, BiH;
9. *"Cross-linguistic Transfer among Bosnian and Turkish Students of English as a FL"*, The 2nd International Conference on Education, Culture and Identity - ICECI'15, Sarajevo, BiH;
10. *"Tackling Problems of Unemployment in Bosnia and Herzegovina"* - The 2nd International Conference on Education, Culture and Identity - ICECI'15, Sarajevo, BiH;
11. *"A case study: The Role of the ESP In-session Course at Private University"*- The 2nd International Conference on English for Specific Purposes (ESP) and New Language Learning Technologies - Synergies of language learning, Nis, Serbia;
12. *"Teaching Style Preferences at Higher Educational Institutions"*- The 1st International Balkan Congress, Suleyman Sah University, Turkey;
13. *"The Evaluation of Education Effects as External Education Aims"*. Rad prezentovan i objavljen - International Scientific and Expert Conference, University of Zenica, Bosnia;
14. *"Methodology Focused on Child"*- 1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics, Sarajevo;
15. *"A case study: Current trends in ELT"*- the International 7th Knowledge, Economy and Management Congress T.C. Yalova University, Turkey.

Kandidatkinja je učestvovala u mnogim projektima iz oblasti obrazovanja, primjenjene lingvistike i migracija. Jedan od značajnih projekata je "Socio-kulturološka i socio-ekonomska asimilacija Bošnjaka u ruralnim dijelovima Burse" odobren i finansiran od strane Ministarstva obrazovanja Republike Turske, Kod projekta: 1340.

10. Publikacije (članci, knjige, magazini)

Knjiga: *Teaching, Learning and Motivation in English as a Second Language*, BookLeaf Publishing. 2019. (ISBN 978-1-07491-078-5)

Editovane knjige:

1. The History of Pedagogy in Education. Edited by Nudžejma Obralic, ISBN 978-9958-64063-6
2. New Horizons in Educational Sciences I. Edited by Cetin. T, Mulalic, A, Sahin. A, Obralic, N. (Eds.) Riga: LAP, 2018. ISBN 978-613-9-92748-7
3. New Horizons in Educational Sciences II. Cetin, T. Mulalic, A. Sahin, A. Obralic, N. (Eds.). Riga: LAP, 2018. ISBN 978-613-9-92753-1
4. The Future OF Humanities, Education and Creative Industry. Edited by Muhidin Mulalić, Nudžejma Obralić, Almasa Mulalić & Emina Jelešković. 2018. ISBN 2566-4409
5. Education, Culture and Identity: New Trends and Challenges in Today's Europe, Edited by Muhidin Mulalić, Nudžejma Obralic, Almasa Mulalic & Emina Jelešković. 2016. ISBN 978-9958-896-25-5.

Poglavlja objavljena u knjigama:

1. Obralic, N. (2018). "The Correlation between IUS Students' Self-Esteem and L2 Oral Proficiency Achievement. in New Horizons in Educational Sciences - 1, LAP LBT, 2018.
2. Obralic, N. & Mulalic, A. (2018). "Discourse Analysis of Military Coups in the Western Media: A Case of July 15, 2016" in Uluslararası 15 Temmuz ve Darbeler, Küresel Etkiler, Medya ve Demokrasi. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Yayınları. ISBN 978-605-5116-50-7
3. Obralic, N. (2016). "Cross-Linguistic Transfer of L1 to L2: Evidence from Turkish/Bosnian and English" in EDUCATION, CULTURE, AND IDENTITY: New Trends and Challenges in Today's Europe, Edited by Muhidin Mulalić, Nudžejma Obralić, Almasa Mulalic & Emina Jelešković. ISBN 978-9958-896-25-5.
4. Obralic, N. (2012). "Correlation between Teaching Strategies at Higher education institutions", in Contemporary Foreign Language Education: Linking Theory into Practice. Edited by Azamat Akbarov and Vivian Cook. ISBN 978-9958-834-08-0.

4

Objavljeni članci:

1. Obralic, N & Mulalic, A. (2020). "Correlation between Teaching Approaches and Students' Second Language Achievement". International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE). (Under Review).
2. Obralic, N & Mulalic, A. (2017). "Correlation between Personality Traits and Language Learning Strategies among IUS Students", Journal of Applied Linguistics and Language Research, vol. 4, no. 5, 2017.
3. Obralic, N. & Mulalic, A. (2016). "The Relationship Between Motivation Components and Preferred Learning Components among Students at International University of Sarajevo" in Epiphany, Vol 9, No 1, pp. 75-84. ISSN 2303-6850
4. Obralic, N. & Mulalic, A. (2016). "Willingness to Communicate Among Bosnian and Turkish Students at International University of Sarajevo" in European Researcher. Series A, 2016, Vol.(107), Is. 6, pp. 330- 338. ISSN 2219-8229
5. Obralic, N. (2014). "The Development of IT Supported Language Learning" in Macrothink Institute, International Journal of Learning & Development. ISSN 2164-4063
6. Obralic, N. (2014). "A case study: The Significance of the ESP In-session Course at Higher Institutions" Journal of Foreign Language Teaching and Applied Linguistics. ISSN 23035528
7. Obralic, N. & Akbarov, A. (2012). "The Dynamics and Factors of Ethno-Linguistics in Language Policy of Western Balkan" Motif Akademi Halkbilimi Dergisi. Motif Academi Folklore Journal. ISSN-1308-4445.

8. Obralic, N. & Akbarov, A. (2012). "Students' Learning Styles Preferences "Acta Didactica Napocensia. ISSN 2065-1430

II OCJENA RADA

1. Značaj i doprinos doktorske disertacije sa stanovišta aktuelnog stanja u naučnoj oblasti

Doktorska radnja doktoranta mr. Nudžejme Obralić Cakir pod nazivom „Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu“ je originalan istraživački rad koji je imao zadatak da kandidira aktuelna pitanja u kontekstu koji tretira ulogu stranog jezika i jezičke konstrukte kao i socijalnih uvijete koji utiču na učenje stranog jezika u procesu socijalne integracije. Izrada doktorske teze je bila na tragu ponuđenog i prihvaćenog projekta doktorskog kandidata, bez značajnijih odstupanja i to kako slijedi:

Kandidatkinja je svoj plan izrade doktorske disertacije realizovala na dva nivoa, onaj u svojoj teorijskoj formi (I dio) koji uključuje poglavlje I i II, i onaj u empirijskoj formi (II dio) koji uključuje poglavlja III, IV i V. Tom prilikom ispoštovana su pravila APA standarda za pisanja akademskog rada.

I dio

Prvi dio doktorske disertacije predstavlja osnovna pitanja koja se bave pojavom stranog jezika kao dio stvarnosti koja je značajna u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta.

U uvodnom dijelu, kandidatkinja se osvrnula na dosadašnja istraživanja i predstavila studije koje se bave istom tematikom. Predmet istraživanja, cilj i zadaci istraživanja su jasno formulisani i elaborirani u ovom dijelu. U okviru pojmovnog sistema definisani su ključni kategorijalni pojmovi: akulturacija, asimilacija, bihejviorizam, kognitivizam, konstruktivizam, bilingualizam, jezik, strani jezik, Engleski za posebne namjere, formalno obrazovanje, proces učenja, učenje stranog jezika, zajednica, zemlja porijekla, imigrant, migrant, migracija, integracija, inkluzija, socijalno okruženje, marginalizacija, segregacija, etničnost, kontekst porodice i tipovi migracije, kontekst zemlje porijekla, kontekst zemlje prijema, i etnički kontekst.

Kandidatkinja je predstavila i temeljito razradila teoriju, precizno pručila i opredijelila se za najadekvatniji i integrirajući teorijski okvir na kojem se bazira istraživanje što je značajno doprinijelo u formulisane problema istraživanja i postavljanju hipotetičkih stavova (strukturnih i funkcionalnih) o problemu istraživanja. Teoretičar Hartmur Esser (2004, 2006) je konstruisao istraživački model koji je korišten kao teorijska osnova za istraživanje. Predstavljeni teorijski okvir se bazira na ulozi jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta, jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima za učenje stranog jezika kao što su: kontekst porodice i tipovi migracije, kontekst zemlje porijekla, kontekst zemlje prijema, i etnički kontekst.

U daljnjem elaboriranju, pomenuti jezički konstrukti i socijalni uvjeti za učenje stranog jezika su predstavljeni u drugom poglavlju. Kontekst porodice i tipovi migracije obuhvatao je širi aspekt faktora koje treba istražiti, poput vrste migracije, tipova kao što su dobrovoljna ili prinudna, starosna dob osobe prilikom migracije, jezičke sposobnost i kulturni kapital migranata. Kontekst zemlje porijekla istražuje jezičke i kulturološke razlike, kao i prostornu udaljenost

između zemlje porijekla i prijema. Pored toga, kontekst uključuje pristup i upotrebu stranog jezika u zemlji porijekla, kao i pohađanje nastave stranog jezika. Treći kontekst, kontekst zemlje prijema, se bazira na uvjetima koji utiču na učenje stranog jezika u zemlji prijema kao što su institucionalno prihvaćanje migranata, integracijski i kursevi jezika za imigrante, socijalna uključenost u ciljanom okruženju i zaposlenje. Posljedni kontekst relevantant za učenje stranog jezika je etnički kontekst. Isti podrazumijva pristup medijima na maternjem jeziku, boravak u etničkoj četvrti ili enklave, jezik koji migranti koriste kod kuće i brakovi izvan etničke grupe.

II dio

Drugi dio doktorske disertacije uključuje istraživanje što je u osnovi najvažniji dio doktorske disertacije. Kandidatkinja se korektno pridržavala metodološkog okvira. Na uzorku od 358 ispitanika sagledana je i utvrđena orijentacija ovog istraživanja koja se odnosi na analizu tematskih cjelina.

U istraživanju na temu „Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu“ učestvovalo je 358 ispitanika, izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine koji su se naselili u području Sent Luisa. Od ukupnog broja ispitanika koji su učestvovali u istraživanju 165 je muških ili 46,1% i 193 ženskih ili 53,9%.

Prema starosnoj dobi istraživanje je činilo 28 (7,8%) ispitanika koji imaju od 1-19 godina, 165 ispitanika (46,1%) koji imaju od 20-39 godina, 111 (31,0 %) ispitanika od 40-59 godina starosti, 54 (15,1%) ispitanika imaju 60 i iznad 60 godina starosti.

Prema stepenu obrazovanja 220 ispitanika ili 61,50% je sa srednjom stručnom spremom, visoku stručnu spremu ima 110 ispitanika ili 30,7% dok je 28 ili 7,8% ispitanika magistara ili doktora nauka.

Prema nivou poznavanja stranog jezika, 45 ispitanika (12,6%) iskazalo je da njihovo poznavanje engleskog na izvanrednom ili novou nativnog govornika, dok je 176 ispitanika (49,2 %) izjavilo da je njihovo poznavanje engleskog na naprednom nivou. 100 ispitanika ili 27,9% je iskazalo da je njihovo poznavanja engleskog jezika na srednjem nivou i 37, odnosno 10,3% ispitanika je iskazalo da je njihovo poznavanje engleskog na početnom nivou.

255 (71,2%) ispitanika je zaposleno, dok je 56 ispitanika (15,6%) učenika i studenata. 27 ispitanika, odnosno 7,5% je nezaposleno, dok 20 (5,6%) ispitanika su penzioneri.

Istraživana poglavlja prikazana su sa 25 tabela i 16 slika, gde je utvrđena razlika između različitih grupa ispitanika. U ovom dijelu rada predstavljeni su istraživački rezultati, gde je korišćena anketa i primjenjene tehnike upitnika za prikupljanje podataka. Postupak u ovoj strategiji se sastoji u postavljanju određenih pitanja, na koja su ispitanici iskazali percepciju i iskustva. Od ispitanika se očekivalo da odgovore na pitanja, dok su istovremeno njihovi odgovori poslužili proučavanjem uloge stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu.

Istraživanjem je obuhvaćen segment: percepcije i iskustava izbjeglica i migranta iz BiH o ulozi stranog jezika u okviru teme. Istraživanje je obuhvatilo strukturu ispitanika gdje su pored tabela prikazani i grafikoni, struktura ispitanika, izbjeglica i migranata po spolu, uzrasnoj dobi i po stepenu obrazovanja. Ispitanici su iskazali percepciju i iskustva o ulozi stranog jezika u procesu socijalne integracije na 5-stepenoj Likertovoj skali.

Na osnovu statističke obrade podataka, kroz interpretaciju rezultata dobijenih u istraživanju, utvrđeno je statistički značajna uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu. Pored toga, utvrđena je značajna korelacija između kandidiranih jezičkih konstrukata i nivoa poznavanja engleskog jezika. Značajna statistička razlika u percepciji i iskustvima ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima za učenje stranog jezika je pronađena u odnosu na spol, starosnu dob, ali ne i za nivo obrazovanja kod ispitanika.

2. Ocjena originalnosti doktorske disertacije

Komisija u sastavu prof. dr. Samina Dazdarević, Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, uža naučna oblast Engleski jezik, predsjednik; prof. dr. Amela Lukač - Zoranić, Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, uža naučna oblast Engleska književnost, mentor; i ^{doc. dr.} prof. dr. Kimela Namidovic, član smatraju da je istraživanje originalan istraživački rad u kojem je kandidatkinja mr. Nudžejma Cakir problematizirala ulogu stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranata iz Bosne i Hercegovine koji su se nastanili u Sent Luisu.

Kroz metodološku kompleksnost u procesu proučavanja ovog istraživanja, rukovodeći se metodološkim postupcima, funkcijama metoda, istraživačkim tehnikama i instrumentima istraživanja, kandidatkinja je došla do saznanja koja su na tragu spoznaje o značajnoj ulozi stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu. U tom smislu mr. Nudžejma Cakir je obuhvatila važan segment koji je posebno obrađen i prikazan kroz rezultate istraživanja i to: percepcija i iskustva ispitanika, migranta i izbjeglica, o ulozi stranog jezika u okviru teme. Posebno mjesto u sferi originalnosti ovoga istraživanja zauzima, s jedne strane, izbor teme na području i domenu svoga rada, a sa druge strane istraživačko područje iz raloaga što su limitirana istraživanja provedena na području St. Louisa uprkos velikoj populaciji izbjeglica i migranta iz BiH i postojećih koje se isključivo bave mentalnim i psihičkim zdravljem što ujedno doprinosi značaju ove doktorske disertacije.

3. Ocjena ispunjenosti obima i kvaliteta u odnosu na odobreni projekat istraživanja

Komisija smatra da empirijsko istraživanje kandidata mr. Nudžejme Cakir pod naslovom: „Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu“ zadovoljava sve postavljene kriterije i standarde naznačene u Projektu istraživanja (obim i kvalitet, metodološke zahtjeve, standarde akademskog pisanja).

U doktorskom radu mr. Nudžejme Cakir kandidirani metodološki zahtjevi prepoznati kroz predmet teorijskog i empirijskog dijela istraživanja, odgovara predloženom i odobrenom naslovu disertacije. Ciljevi i zadaci postavljeni u projektu kao i generalna hipoteze i podhipoteze su istovjetni bez posebnih odstupanja sa Komisiji dostavljenim rukopisom, što se odnosi i na metodološke zahtjeve i strukturu dostavljene doktorske disertacije.

4. Prikaz i ocjena strukture i sadržaja doktorske disertacije

Doktorska disertacija kandidata mr. Nudžejme Cakir pod naslovom: „Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu“ je naučno-istraživački rad koji je imao zadatak da da svoj doprinos rješavanju brojnih problema poput utvrđivanja značaja stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta. Prilikom izrade ove doktorske disertacije, kandidat je koristio relevantnu stručnu literaturu sa 421 bibliografskom jedinicom.

Doktorska disertacija mr. Nudžejme Cakir sadrži 25 tabele i 16 slika. Rad se sastoji od pet (5) poglavlja. Uz

popis tabela i slika (XII-XIV), kandidatkinja je sačinila Sažetak (V-VI), te poglavlje Uvod (1-23). U sklopu Uvoda, kandidatkinja je predstavila teoriju koja se odnosi na predme istraživanja (4-9) i dosadašnja istraživanja i studije (9-14) na zadatu temu; predmet, cilj i zadaci istraživanja (14-16); naučni i društveni značaj istraživanja (17); kao i kategorijalni (pojmovni) sistem (17-20) gdje su definisani pojmovi: akulturacija, asimilacija, biheviorizam, kognitivizam, konstruktivizam, bilingualizam, jezik, strani jezik, Engleski za posebne namjere, formalno obrazovanje, proces učenja, učenje stranog jezika, zajednica, zemlja porijekla, imigrant, migrant, migracija, integracija, inkluzija, socijalno okruženje, marginalizacija, segregacija, etničnost, kontekst porodice i tipova migracije, kontekst zemlje porijekla, kontekst zemlje prijema, i etnički kontekst.

Drugo poglavlje predstavlja teorijski presjek i emirijske konstrukte i socijalne uslove za učenje stranog jezika (24-106). Podpoglavlja su naslovljena kao porodica i tipovi migracije, kontekst zemlje porijekla, kontekst zemlje prijema, i etnički kontekst.

Podpoglavlje "Porodica i tipovi migracije" (24-43) čine Tipovi migracije: dobrovoljna i prinudna migracija (24-27), Starosna dob tokom migracije (28-34), Jezičke skolonosti (34-39), i Faktor kulturnog kapitala (39-44).

U podpoglavlju "Kontekst zemlje porijekla" (44-58), nalaze se podnaslovi Jezičke razlike (44-49), Prostorne udaljenosti (49), Kulturološke razlike (50-53), Pristup i upotreba stranog jezika u zemlji porijekla (53-55), i Nastava stranog jezika u zemlji porijekla (56-58).

Podpoglavlje "Konekst zemlje prijema" (59-84), obuhvaća podnaslove: Institucionalno prihvatanje migranata (59-62), Integracijski i kursevi stranih jezika za migrante (62-70), Socijalna uključenost – ključ za sociokulturnu integraciju (70-77), i Zaposlenje – ključ za socioekonomsku integraciju (78-84).

Posljednje podpoglavlje "Etnički kontekst" (84-106), uključuje podnaslove: Pristup etničkim medijima (84-89), Etnička sredina – enklave (89-92), Veličina etničke grupe – jezičke vještine (92-93), Jezik koji migranti koriste kod kuće (93-98), Brakovi van etničke grupe (100-101), i Brakovi van etničke grupe i socioekonomska integracija-asimilacija (101-106).

U okviru Metodološkog okvira istraživanja (107-119) dat je Predmet i problem istraživanja, Ciljevi i zadaci istraživanja, Hipoteze istraživanja, Metode i tehnike istraživanja, Uzorak istraživanja i organizacija istraživanja, Instrument istraživanja, Pilot studija, Pouzdanost i validnost instrumenta, Metode i Tehnike prikupljanja podataka i Analize podataka.

Ovim empirijskim istraživanjem se korištenjem naučne, stručne literature i drugih izvora te skalom procjene trebalo utvrditi slijedeće:

- primjenom instrumenta istraživanja i statističkom obradom dobijenih rezultata utvrditi i pokazati da ne postoji statistički značajna korelacija između jezičkih konstrukata i nivoa poznavanja engleskog jezika;
- korištenjem naučne, stručne literature i drugih izvora te skalom procjene ispitanika istražiti i pokazati da ne postoji statistički značajna razlika u percepciji i iskustvima ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom perioda socijalne integracije u odnosu na spol;
- analizom stručne literature utvrditi, a primjenom instrumenata istraživanja istražiti i pokazati da ne postoji statistički značajna razlika u percepciji i iskustvima ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom perioda socijalne integracije u odnosu na starosnu dob;
- korištenjem naučne, stručne literature i drugih izvora te skalom procjene ispitanika istražiti i pokazati da ne postoji statistički značajna razlika u percepciji i iskustvima ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom perioda socijalne integracije u odnosu na nivo obrazovanja kod ispitanika.

Konačni podaci su dobijeni izračunavanjem distribucije frekvencija, mjera centralne vrijednosti i mjera

varijabilnosti, dok se određivanje distribucije izvelo izračunavanjem broja ispitanika, aritmetičkoj sredini (M), standardnoj devijaciji (SD), koeficijentu varijabilnosti i frekvencija- učestalost određenih obilježja.

Pomoću Hi kvadrat-testa je obavljeno testiranje značajnosti, a predviđene analize su izvedene uz podršku SPSS statističkog paketa za analizu podataka. Tokom istraživanja (Anketni upitnik i Skala procjene) korištene su nezavisne i zavisne varijable.

Prva grupa pitanja odnosila se na opće demografske podatke o izbjeglicama i migrantima – ispitanicima (nezavisne varijable) a tražili su se odgovori na pitanja o spolu (ženski, muški), starosnoj dobi, starosnoj dobi tokom migracije, periodu migracije, nivou obrazovanja, nivou poznavanja engleskog jezika, i zaposlenju.

Dakle, u drugom dijelu (Skala procjene) istraživale su se zavisne varijable gdje se pojavljuju odgovori o percepciji i iskustvima ispitanika, izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu, o ulozi jezika u procesu socijalne integracije, utjecaju jezičkih konstrukta i socijalnih uvjeta za učenje stranog jezika kao što su: kontekst porodice i tipovi migracije, kontekst zemlje porijekla, kontekst zemlje prijema, i etnički kontekst na nivou poznavanja engleskog jezika kod ispitanika, kao i o percepciji i iskustvu ispitanika o istim u odnosu na spol, starosnu dob i nivo obrazovanja ispitanika.

Tokom istraživanja je korištena kvantitativna metoda, dok je instrument za prikupljanje podataka bio anketni upitnik kreiran shodno teorijskom okviru i skala procjene (Likertova petostepena skala) sa četiri grupe pitanja.

Istraživanje je provedeno u periodu od 2019 – 2020.

Nakon prikupljena podataka, isti su statistički obrađeni uz podršku softvera za statističku obradu i analizu podataka u programskom paketu SPSS24.

Analiza podataka koji su prikupljeni tokom istraživanja je urađena deskriptivnom statistikom (frekvencije, postotci, aritmetička sredina, standardna devijacija), te statistički značajne razlike među podkategorijama uzorka također su utvrđivane u SPSS programu uz upotrebu t-testa i Pirson korelacije za nezavisne uzorke kako bi se utvrdila valjanost kandidiranih podhipoteza i generalne hipoteze.

Uzorak kao podskup temeljnoga skupa, je uzet u svrhu ispitivanja svojstava toga skupa i on je bio reprezentativan, odnosno, zadovoljavao je svojom brojnošću, spolnom, uzrasnom i obrazovnom raznovrsnošću. Ovim istraživanjem je obuhvaćena populacija, izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine u Sent Luisu.

Rezultati koje smo dobili istraživanjem ukazuju na brojne teškoće na putu socijalne integracija izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine radi poznavanja/nepoznavanja stranog jezika, jezičkim konstruktima i socijalnim uslovima koji su utjecali na učenje engleskog jezika.

U konačnici, ovo istraživanje je polučilo dobre rezultate od kojih će koristi imati akteri ovoga istraživanja: ispitanici, migranti i izbjeglice iz BiH, pored toga, istraživanje može poslužiti kao primjer uspješnog obrasca integracije za nadolazeće izbjeglice i imigrante širom svijeta.

METODOLOŠKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

Metodološki okvir ovoga istraživanja kao vodilja za empirijsko istraživanje, tretira metodologiju projektovanog i izvedenog istraživanja ovog doktorskog rada, koji suštinski razmatra elemente vezane za problem, predmet, cilj i zadatke istraživanja, zatim hipoteze, metode, tehnike, instrumente i uzorak istraživanja, a dotiče se toka istraživanja i koristi od provedenog istraživanja.

Problem istraživanja

Na temelju prethodnih studija i literature utvrđeno je da je strani jezik primarni razlog loše i negativne socijalne integracije imigranata i izbjeglica unutar novog socijalno okruženja zemlje prijema. Opservacija stanja i iskustva

migranata i izbjeglica iz Bosne i Hercegovine nastanjenih u St. Louisu ukazuju na pozitivnu socijalnu integraciju. Metodološki posmatrano u radu su prisutna dva ključna segmenta strani jezik i socijalna integracija, te njihov uzajamni odnos koji je određen jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima za učenje stranog jezika. Stoga je provedeno istraživanje koje je ispitalo korelaciju između stranog jezika i socijalne integracije i odredilo njegovu ulogu tokom procesa socijalne integracije

Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ove doktorske disertacije pod „Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu“ kao jedan od najvažnijih dijelova idejnog projekta, je strani jezik, i njegova uloga u socijalnoj integraciji migranta i izbjeglica iz BiH nastanjenih u Sent Luisu. Dakle, predmet istraživanja su percepcija i iskustva ispitanika o ulozi stranog jezika u procesu socijalne integracije.

Ciljevi istraživanja

Cilj ovoga istraživanja pod nazivom „Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu“ jeste da se istraže percepcije i iskustva ispitanika o ulozi engleskog jezika tokom procesa socijalne integracije. Osim toga, studija istražuje jesu li kandidirani jezički konstrukti i socijalni uvjeti za učenje stranog jezika bili učinkoviti za njihovo učenje engleskog jezika.

Zadaci istraživanja

Uzimajući u obzir predmet i ciljeve ove doktorske teze nameću se slijedeći zadaci istraživanja:

1. Da li je strani jezik imao značajnu ulogu u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranata iz Bosne i Hercegovine koji su se nastanili u Sent Luisu?
2. Postoji li značajna korelacija između jezičkih konstrukata i nivoa poznavanja stranog jezika na osnovu percepcije i iskustava ispitanika, izbjeglica i migranata iz Bosne i Hercegovine koji su se nastanili u Sent Luisu?
3. Postoji li statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na spol?
4. Postoji li statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na starosnu dob?
5. Postoji li statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na nivo obrazovanja ispitanika?

Hipoteze istraživanja

Generalna hipoteza

Strani jezik je značajan za socijalnu integraciju izbjeglica i migranata iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu.

Pothipoteze (pomoćne hipoteze):

Prva pothipoteza glasi:

Ne postoji značajna korelacija između jezičkih konstrukata i nivoa poznavanja stranog jezika na osnovu percepcije i iskustava ispitanika, izbjeglica i migranata iz Bosne i Hercegovine koji su se nastanili u Sent Luisu.

Druga pothipoteza glasi:

Ne postoji statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim

uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na spol.

Treća pothipoteza glasi:

Ne postoji statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na starosnu dob.

Četvrta pothipoteza glasi:

Ne postoji statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na nivo obrazovanja ispitanika.

Metode istraživanja

Metod istraživanja u ovoj doktorskoj radnji, kao značajan instrument stvarnog i valjanog naučnog saznanja, obzirom da je riječ o teorijsko - empirijskom istraživanju, podrazumijeva korištenje raznovrsnih opštih metoda istraživanja, od kojih su izdvojene slijedeće :

Opće metode korištene za istraživanje:

- Hipotetičko-deduktivna metoda,
- Statistička metoda,
- Metoda modelovanja,
- Komparativna metoda,
- Analitičko-deduktivna metoda,
- Deskriptivno-analitička metoda,

Metode korištene za prikupljanje podataka:

- Biografska metoda,
- Metoda posmatranja,
- Survey metoda (empirijsko-neekesperimentalni metod).

Tehnike istraživanja

Da bi se došlo do konkretnih podataka koji su bitni za problem istraživanja korištene su slijedeće tehnike istraživanja:

- Anketiranje – skaliranje,
- Sređivanje i statistička obrada podataka.

Instrument istraživanja

Uvažavajući specifičnost i složenost teme doktorske teze, kao i samog problema i predmeta istraživanja, pristup izradi instrumenta istraživanja je također bio zahtjevan, složen i kompleksan kako bi se zadovoljio cilj i zadaci istraživanja. Od instrumenata istraživanja je korišten anketni upitnik – skala procjene (Likertov tip) koji konstruisan na osnovu teorijskog okvira predočenog od teoretičara Hartmur Essera (2004, 2006).

Instrument je konstruisan na način da je moguće dobiti odgovore ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima za učenje stranog jezika. Isti sadrži 30 pitanja (vrijednosti) svrstanih u četiri grupe (zavisne varijable), kontekst porodice i tipovi migracije (pitanja 1-8), kontekst zemlje porijekla (9-14), kontekst zemlje prijema (15-22), i etnički

kontekst (23-30).

Prije nego što je instrument stavljen u upotrebu, obavljeno je terensko promatranje i terensko ispitivanje. Urađena je i pilot studija koja je utvrdila ispravnost i valjanost instrumenta. U pilot studiji, populacija uzorka obuhvaćala je 48 ispitanika.

Uzorak istraživanja

Uzorak kao podskup temeljnoga skupa, se uzima u svrhu ispitivanja svojstava toga skupa i on treba biti reprezentativan, odnosno treba da zadovolji svojom brojnošću, spolnom, uzrasnom i obrazovnom raznovrsnošću. Ovim istraživanjem je obuhvaćena populacija izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine koji su se naselili u Sent Luisu.

Rezultati istraživanja

Generalna hipoteza:

istražila je ulogu stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranata iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu.

Generalna hipoteza: *Strani jezik je značajan za socijalnu integraciju izbjeglica i migranata iz Bosne i Hercegovine naseljenih u Sent Luisu.*

Na osnovu dobivenih rezultata kandidatkinja je zaključila da je generalna hipoteza potvrđena.

I Podhipoteza:

istražila je korelaciju između jezičkih konstrukata i nivoa poznavanja stranog jezika na osnovu percepcije i iskustava ispitanika, izbjeglica i migranata iz Bosne i Hercegovine koji su se nastanili u Sent Luisu.

Podhipoteza I: *Značajna korelacija između jezičkih konstrukata i nivoa poznavanja stranog jezika na osnovu percepcije i iskustava ispitanika, izbjeglica i migranata iz Bosne i Hercegovine koji su se nastanili u Sent Luisu, postoji.*

Na osnovu dobivenih rezultata kandidatkinja je zaključila da je podhipoteza I je odbačena.

II Podhipoteza:

istražila je da li postoji značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na spol.

Podhipoteza II: *Statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na spol, postoji.*

Na osnovu dobivenih rezultata kandidatkinja je zaključila da je podhipoteza II je odbačena.

III Podhipoteza:

istražila je da li postoji statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na starosnu dob.

Podhipoteza III: *Statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na starosnu dob, postoji.*

Na osnovu dobivenih rezultata kandidatkinja je zaključila da je podhipoteza III je odbačena.

Podhipoteza IV:

istražila je da li postoji statistički značajna u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na nivo obrazovanja ispitanika.

Podhipoteza III: *Statistički značajna razlika u percepciji i iskustvu ispitanika o jezičkim konstruktima i socijalnim uvjetima tokom procesa socijalne integracije u odnosu na nivo obrazovanja ispitanika, ne postoji.*

Na osnovu dobivenih rezultata kandidatkinja je zaključila da je podhipoteza IV je potvrđena.

III ZAKLJUČNA OCJENA KOMISIJE:

Komisija u sastavu: Prof. dr. Samina Dazdarević, Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, uža naučna oblast Engleski jezik, predsjednik; prof. dr. Amela Lukač - Zoranić, Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, uža naučna oblast Engleska I američka književnost i kultura, mentor; i doc. dr. Kimeta Hamidović, član, iznosi zajednički stav da je doktorska disertacija kandidata mr.sc. Nudžejme Cakir pod naslovom: „Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine nasaljenih u Sent Luisu“ podobna za javnu odbranu.

Na temelju svega rečenog, sasvim je jasno da je doktorska disertacija mr. Nudžejme Cakir s jednu stranu, formalno zadovoljila kriterije naučnosti i akademskog nivoa, a sa drugu, da će dati poseban doprinos istraživačkoj teoriji i praksi, izgraditi znanstvenu osnovu za daljnja istraživanja na polju sociologije, antropologije, psihologije, primijenjene lingvistike kao i sociolingvistike.

Na osnovu istraživanja koje je provedeno i rezultata koji su se dobili istraživanjem, kandidatkinja je na tragu uspješne opservacije stepena socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine, prilikom čega je ukazala na važnost poznavanja stranog jezika za uspješan proces socijalne integracije izbjeglica i migranta i predstavila jezičke konstrukte i socijalne uvijete koji su relevantni za učenje stranog jezika.

Na temelju svega rečenog, sasvim je jasno da će doktorski rad mr. Nudžejme Cakir, „Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine nasaljenih u Sent Luisu“ biti od velike koristi, s jedne strane, arhivu i historijatu koji bilježi migracija iz Bosne i Hercegovine predstavljajući primjer uspješnog obrasca integracije za nadolazeće izbjeglice i imigrante, a sa druge, biti izvanredan doprinos naučno-stručnoj i ostaloj javnosti.

Mišljenje i prijedlog:

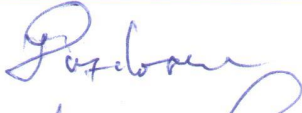
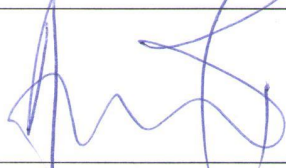
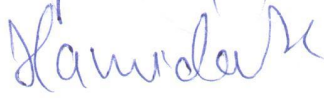
Komisija smatra da je kandidat mr. Nudžejma Cakir istražila i ponudila prave odgovore na najbitnije probleme koji su naznačeni u strukturi doktorske teze, a realizovana tema zaslužuje posebnu pažnju, pa zato Komisija predlaže Senatu Internacionalnog univerziteta u Novom Pazaru, da prihvati ovaj Izvještaj i pozitivnu ocjenu doktorske disertacije pod naslovom „Uloga stranog jezika u procesu socijalne integracije izbjeglica i migranta iz Bosne i Hercegovine nasaljenih u Sent Luisu“ te odobri odbranu doktorske disertacije i zakaže termin njene javne odbrane.

Izdvojeno mišljenje (samo ako neko od članova Komisije za ocjenu teme ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana komisije)

NAPOMENA (po potrebi):

Komisija za ocjenu doktorske disertacije	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. (predsjednik Komisije) Prof. dr Samina Dazdarević, Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, Srbija	
	2. (mentor) Prof. dr Amela Lukač Zoranić, Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, Srbija	
	3. (član Komisije) Doc. dr Kimeta Hamidović, Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, Srbija	
U Novom Pazaru, 09.06.2021. godine		